

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет романо-германської філології

ПРОГРАМА

Кваліфікаційний екзамен з японської мови

спеціальність 035 ФІЛОЛОГІЯ
рівень вищої освіти ПЕРШИЙ (бакалаврський)
освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (англійська)
спеціалізація 035.041 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
(переклад включно) – перша англійська

Київ – 2024

Розробники:

Боришполець Юлія Василівна, старший викладач кафедри японської мови і перекладу.

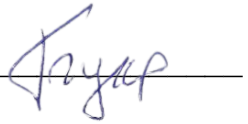
Букрієнко Андрій Олександрович, завідувач кафедри японської мови і перекладу.

Комісаров Костянтин Юрійович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри японської мови і перекладу.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні
Вченої ради факультету романо-германської філології
Протокол від 19 березня 2024 р., № 2

Голова Вченої ради Валентина ЯКУБА

Затверджено на засіданні кафедри
японської мови і перекладу
протокол № 2 від 12 березня 2024 р.

Завідувач кафедри Андрій БУКРІЄНКО

ЗМІСТ

<u>ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА</u>	4
<u>ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ</u>	4
<u>Процедура кваліфікаційного екзамену</u>	5
<u>Загальний зміст кваліфікаційного екзамену</u>	5
<u>Організація і робота кваліфікаційної комісії</u>	6
<u>ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ</u>	6
<u>Дисципліни, що виносяться на кваліфікаційний екзамен</u>	6
<u>Процедура проведення екзамену</u>	6
<u>Зразок практичного завдання</u>	7
<u>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ</u>	8
<u>Орієнтовні питання з дисциплін, винесених на кваліфікаційний екзамен</u>	9
<u>Практика усного та писемного мовлення (японської мови)</u>	9
<u>Практичний курс перекладу другої іноземної мови</u>	10
<u>Лінгвокраїнознавство країн другої іноземної мови</u>	13
<u>Документи про освіту та кваліфікацію</u>	14
<u>СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u>	14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація студентів включає перевірку й оцінку мовної підготовки студентів-філологів спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (англійська), спеціалізація 035.041 GERMANСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – англійська з другої іноземної мови, і проводиться у формі екзамену. Для його проведення створюється екзаменаційна комісія у складі голови, членів комісії та екзаменаторів. Комісія створюється щорічно і діє протягом календарного року.

Мета кваліфікаційного екзамену полягає у перевірці сформованості мовної, мовленнєвої, лінгвістичної та соціокультурної компетентностей, а також визначення рівня готовності здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня до здійснення професійних функцій філолога, фахівця з другої (японської) іноземної мови.

До складання кваліфікаційного екзамену допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану. Завдання підібрані та сформульовані на основі фахових компетентностей, що сформувалися у процесі вивчення основних предметів вибіркового блоку «Друга іноземна мова (японська)»:

ЗК 9, 10, 11; ФК 5, 8, 9, 11-16, 18, а також досягнення таких програмних результатів навчання: ПРН- 10, 11, 17, 18, 20, 22.

Загальні компетентності:

ЗК9 - Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11 - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Фахові компетентності (ФК):

ФК2 -Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК8 - Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10 - Здатність здійснювати літературознавчий, лінгвістичний та спеціальний філологічний (перекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК13 - Лексико-граматична компетентність передбачає: володіння лексичними,граматичними, орфографічними мовними знаннями і навичками; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії, особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції;

ФК14 - Мовленнєво-фонетична компетенція передбачає: знання про звуки мови і закономірності їх поєднання; про фонетичні процеси (голос, інтонацію, чергування звуків) знання фонетичної транскрипції та фонематичні навички мовлення (рецептивні і репродуктивні); уміння сприймати на слух різножанрові та різнопредметні автентичні тексти.

ФК15 - Інтеракційна компетентність передбачає: уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності;

ФК16 - Країнознавчо-міжкультурна компетентність передбачає: знання студентів про культуру країн, мова яких вивчається; володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в типопвих ситуаціях спілкування; володіння різними видами мовленнєвої діяльності в ситуаціях міжкультурної взаємодії.

А також досягнення таких програмних результатів навчання:

ПРН- 10 - Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН-12 - Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН-15 - Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (перекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-17 - Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН-20 - Володіти мовою фаху на рівні С1 для вільного письмового й усного перекладу, здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування та якісного професійного використання.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестація випускників здійснюється за допомогою засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення цілей освітньо-професійної програми. Діагностика якості підготовки бакалаврів здійснюється під час атестації бакалаврів у терміни, що передбачені навчальним планом. Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених спеціальністю 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (англійська), спеціалізація 035.041 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – англійська з використанням методів комплексної діагностики. Інформаційною базою, на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки, є змістовні модулі дисциплін.

Атестація якості підготовки бакалавра щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам освітньої програми здійснюється після виконання студентами навчального плану у повному обсязі Екзаменаційною комісією вищого навчального закладу з цього фаху. Голову та склад ЕК затверджує Вчена рада Університету, як зазначено в Положенні про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в університеті Грінченка (редакція 2023 року).

Процедура кваліфікаційного екзамену

До початку екзаменів на основі узагальнених завдань випускові кафедри розробляють зміст, критерії, вимоги до екзамену, оформлені у вигляді програми кваліфікаційного екзамену, підбирають та укладають матеріали, створюють екзаменаційні білети. Кваліфікаційний екзамен бакалаври складають за розробленими і затвердженими екзаменаційними матеріалами, які спрямовані на виявлення у студентів вміння застосовувати інтегровані знання вивченого матеріалу при вирішенні практичних завдань, власної думки та особистісного ставлення. Питання мають не тільки репродуктивний, а й проблемно-пошуковий характер.

Екзамен проводиться японською мовою. Під час відповіді студента помилки й неточності не виправляються, при цьому недоліки, неточності й змістовні лакуни відповіді кожного студента заносяться до протоколу. Усі члени комісії слухають і оцінюють кожного студента, ведуть індивідуальний протокол, задають додаткові, уточнюючі й перевіірочні питання. Після завершення своєї відповіді студент може залишитися й слухати відповіді інших, або піти з аудиторії та чекати оголошення результатів екзамену.

Після відповіді останнього студента, комісія радиться щодо оцінювання кожного студента на основі індивідуально виставлених рейтингів по кожному компоненту відповіді, використовуючи власні протоколи й нотатки. У разі суперечливих оцінок від різних екзаменаторів голова Екзаменаційної комісії має два голоси та приймає остаточне рішення щодо конкретної суперечливої ситуації. Екзамен закінчується оголошенням фінального рейтингу кожного студента.

Загальний зміст кваліфікаційного екзамену

На екзамені студенти повинні продемонструвати вільне володіння другою іноземною мовою в обсязі програмних вимог рівня B2-C1. Компетентнісні вимоги до цього рівня володіння мовою такі:

- Студент може розуміти широкий спектр достатньо складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення.
- Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження.
- Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та роботі.
- Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, засобами зв'язності та дискурсивними маркерами висловлювання.

Студенти повинні також володіти орфоепічною, лексичною та граматичною нормами другої іноземної мови, вміти правильно реалізовувати цю норму в різних видах мовленнєвої діяльності та в різних комунікативних ситуаціях.

Організація і робота екзаменаційної комісії

Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестації – атестаційних і кваліфікаційних екзаменів та діє протягом календарного року. До складу комісії входять викладачі випускових та профільних кафедр, провідні фахівці галузі, які викладають фахові предмети на цій спеціальності. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Графік роботи комісії затверджується ректором.

Регламент засідань ЕК встановлює її голова.

Рішення ЕК про оцінку, а також про присвоєння випускнику освітнього рівня та кваліфікації, видачу йому документа про освіту і кваліфікацію приймається на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. Голос голови ЕК є вирішальним при однаковій кількості голосів.

Засідання ЕК протоколюються. У протоколи вносяться:

- оцінки складання кваліфікаційного екзамену;
- запитання до випускника з боку членів та голови ЕК;
- окремі думки членів ЕК;
- здобуті освітній рівень і кваліфікація;
- назва документа про освіту і кваліфікацію (з відзнакою чи без відзнаки), який видається випускнику;
- інші відомості.

Протоколи підписують голова та члени ЕК, які брали участь у засіданні.

Після закінчення роботи ЕК голова складає звіт та подає його до навчального відділу. У звіті аналізується уміння випускників застосовувати знання при вирішенні виробничих проблемних ситуацій, недоліки в підготовці, рекомендації щодо вдосконалення освітнього процесу. Звіти голів ЕК і результати атестації обговорюються на засіданні Вченої ради факультету.

Процедура проведення екзамену

Іспит проводиться в усній формі.

Білет складається з трьох питань. Перші два питання оцінюються в 30 балів кожне. Третє питання оцінюється в 40 балів.

Критерії оцінювання усної відповіді на 1 та 2 питання.

Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
26-30 балів	Студент в повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, глибоко та всебічно

	розкриває зміст питань.
20-25 балів	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних відповідей, в основному розкриває зміст поставлених питань.
10-19 балів	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних відповідей, недостатньо розкриває зміст поставлених питань
0-9 балів	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст питання під час усних відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Критерії оцінювання відповіді на 3 питання.

Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
36-40 балів	Студент в повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст питань.
25-35 балів	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних відповідей, в основному розкриває зміст поставлених питань.
15-24 балів	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних відповідей, недостатньо розкриває зміст поставлених питань
0-14 балів	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст питання під час усних відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Орієнтовні питання для підготовки до іспиту

Перше питання білета пов'язане з опрацюванням автентичного тексту японською мовою. Текст стосується тематики тих розділів, які були у програмі навчання бакалаврів з 2 по 4 курс. Його потрібно уважно прочитати, зрозуміти його основну думку та бути готовим переказати текст, а також висловити власне ставлення до проблеми, оцінку авторської позиції та власну думку з приводу описаної в тексті проблеми. У тексті означено уривок для читання вголос і перекладу на рідну мову. Це завдання білета забезпечує перевірку основного тематичного словникового запасу студента, його фонетичну, граматичну та комунікативну компетенцію. Екзаменаційні тексти додаються.

Друге питання білета пов'язане з теоретичними основами японської мови та включає питання з фахових дисциплін, які вивчалися з 1 по 4 курс. Це завдання забезпечує перевірку фахової компетенції бакалавра- філолога, зокрема знання базової термінології та основних граматичних понять японської мови, характеристики різних мовних одиниць, сформованість науково-практичних навичок аналізу усіх рівнів японської мови. Висвітлення граматичного явища із наведенням прикладів відмінювання, вживання, класифікацій тощо за такою тематикою:

Загальна характеристика японської мови

Проблема походження японської мови. Характерні особливості японської мови.

Фонетика і фонологія

Голосні звуки. Види та типи голосних звуків в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації.

Приголосні звуки. Види та типи приголосних в японській мові. Класифікація за стандартами Міжнародної фонетичної асоціації, традиційна японська класифікація. Комбінація «приголосний + йотований голосний звуки».

Морфологія

Сучасні варіанти класифікації частин мови. Самостійні та службові (релятивні) частини мови. Іменник. Види іменника. Категорія відмінювання. Система відмінків японської мови. Синтаксична роль іменника.

Займенник. Класифікація займенників та їх функції.

Числівник. Види числівників за походженням. Особливості числівників, їх граматичні функції. Власне японські числівники та числівники китайського походження. Лічильні суфікси. Синтаксичні позиції числівника.

Прикметник. Предикативні (I-keiyoushi), напівпредикативні (Na-keiyoushi) та непередикативні. Форми прикметників. Категорія часу. Ввічливі форми прикметників. Синтаксичні зв'язки прикметників.

Дієслово. Особливості японських дієслів. Вживання відмінкових часток з дієсловами. Повнозначні та допоміжні дієслова. Перехідні (tadoushi) та неперехідні (jidoushi) дієслова. Категорія виду. Категорія часу. Абсолютний і відносний час. Категорія модальності. Активний та пасивний стан дієслів. Синтаксичні функції дієслів.

Прислівник. Загальна характеристика прислівників японської мови. Синтаксичне оформлення прислівників.

Службові частини мови. Загальна характеристика сполучників. Характеристика та класифікація часток. Поняття про вигуки в японській мові.

Синтаксис

Особливості японського словосполучення та речення. Порядок слів. Члени речення. Синтаксична роль різних частин мови. Синтаксис словосполучень. Способи вираження синтаксичних зв'язків: примикання, керування і узгодження.

Просте речення. Особливості простого речення. Поширене і непоширене речення. Структура простого речення. Основні правила трансформації.

Складне речення. Складне речення з сурядним зв'язком. Складне речення з підрядним зв'язком. Види речень з підрядним зв'язком.

Цитування. Речення з прямою і непрямою мовою.

Лексика

Основні лексичні одиниці. Характерні риси словотвору. Скорочення та аббревіатури. Полісемія. Синоніми та антоніми в японській мові. Омонімія. Запозичення та слова іншомовного походження. Неологізми та застаріла лексика. Фразеологічні одиниці.

Особливості японської писемності

Поняття „змішаного алфавітно-ієрогліфічного" письма. Розвиток писемності в Японії.

Ієрогліфи: історія виникнення та запозичення з Китаю; структура та типи ієрогліфів; поняття ключа.

Кана: історія виникнення. Різниця у вживанні «хіраґана» та «катакана». Стили написання та каліграфія.

Третє питання стосується всебічного розкриття студентом комунікативної ситуації **згідно з тематикою:**

1. Я та моє оточення.
2. Як я проводжу час зі своєю родиною.
3. Токіо – столиця Японії.
4. Моє хобі.
5. Мій розпорядок дня.

6. Похід в магазин.
7. Дім моєї мрії.
8. Навколосвітня подорож.
9. Мої плани на майбутнє.
10. Японська кухня.
11. Свята в Японії.
12. Світ захоплень. Дозвілля, відпочинок.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

При виставленні підсумкової оцінки за екзамен усі складові питання вважаються рівноцінними. Кожен вид роботи оцінюється за шкалою ECTS («А», «В», «С», «D», «Е», «F»). Кількість балів за екзамен обчислюється як сума з усіх отриманих балів за тестову та усну частини. Кожен екзаменатор веде протокол оцінювання, робить нотатки помилок студента під час усної відповіді та підраховує бали за кожен компонент білета. Під час відповіді екзаменатори не зобов'язані вказувати на мовні й мовленнєві помилки студента, але можуть виправляти ті помилки, які унеможливають успішну відповідь. Після відповідей студентів екзаменаційна комісія зводить до середнього арифметичного індивідуальні бали кожного члена комісії та виводить загальний рейтинг за відповіді на усі завдання. Оцінка за екзамен є колегіальним рішенням усіх членів на підставі обчислених рейтингів.

При узагальненні оцінювання відповідей на екзамені члени комісії користуються такими вимогами й критеріями

Стобаль на шкала	Рейтинг	Критерії оцінювання
90-100	A	Відмінний рейтинг має студент, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання програмного матеріалу, демонструє повне розуміння тексту; логічно викладає зміст прочитаного з доцільним використанням мовних засобів, вільно володіє ідіоматикою, фонетично правильним мовленням, не допускає у відповіді грубих помилок; допускається до 4 лексико-граматичних, стилістичних та фонетичних помилок, які не впливають на розуміння висловлювання.
82-89	B	Відповідь студента демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмного матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, матеріал викладено послідовно, із застосуванням теоретичних знань з різних дисциплін для розв'язання практичних завдань; допускається до 6 лексико-граматичних, стилістичних та фонетичних помилок, які частково впливають на розуміння висловлювання
75-81	C	Студент демонструє повне розуміння тексту; логічно викладає зміст прочитаного з доцільним використанням мовних засобів, вільно володіє ідіоматикою, фонетично правильним мовленням, не допускає у відповіді грубих помилок; допускається до 8 лексико-граматичних, стилістичних та фонетичних помилок, які частково впливають на розуміння висловлювання.
69-74	D	Студент в основному правильно відповідає на питання, але викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі під час виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології, допускається до 10 лексико-граматичних, стилістичних та фонетичних помилок, які суттєво впливають на розуміння висловлювання

60-68	Е	Студент коротко, схематично, але в основному правильно відповідає на питання; викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі під час виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології, неправильно і недоцільно вживає одноманітні лексичні одиниці та граматичні структури, допускається до 12 лексико-граматичних, стилістичних та фонетичних помилок, які суттєво впливають на розуміння висловлювання
1-59	Ф	Незадовільний рейтинг отримує студент, який не може розкрити основний зміст питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі лексичні та граматичні помилки, які унеможливають розуміння та спотворюють зміст.

Документи про освіту та кваліфікацію

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня, які успішно пройшли атестацію, отримують диплом про здобуття відповідного рівня вищої освіти за відповідною освітньою програмою та кваліфікацію бакалавра філології.

Для присвоєння професійної кваліфікації «Вчитель японської мови» необхідно скласти Кваліфікаційний екзамен з японської мови не нижче 75 балів

Університет не має жодних зобов'язань щодо присвоєння професійної кваліфікації здобувачам освіти, які не виконали умови.

Студенти, які отримали незадовільну оцінку при складанні кваліфікаційного екзамену, відраховуються з Університету та одержують академічні довідки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс: в 2 т. Т. 1: [підручник] / Тамара Костянтинівна Комарницька, Костянтин Юрійович Комісаров. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 320 с.
2. Комарницька Т.К. Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс: в 2 т. Т. 2: [підручник] / Тамара Костянтинівна Комарницька, Костянтин Юрійович Комісаров. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 424 с.
3. Комісаров К.Ю. Теоретична граматики японської мови. — Том 1. Теоретичні засади граматики японської мови. Морфологія. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010.
4. Комісаров К.Ю. Теоретична граматики японської мови. — Том 2. Синтаксис. — К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010.
5. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語 初級 本冊[音声DL付]. 東京 : アルク, 2023. 304頁.
6. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語 初中級 本冊[音声DL付]. 東京 : アルク, 2023. 245頁.
7. できる日本語教材開発プロジェクト. できる日本語 中級 本冊[音声DL付]. 東京 : アルク, 2024. 317頁.